

Etikettering VO EU 2019/1009 EU-bemestingsproducten

1 B. Organo-minerale meststof PFC 1.B

Deze instructie is bedoeld als handvat voor de uitvoering van de EU-regels voor de etikettering van EU-bemestingsproducten met CE-markering. Vanaf 16 juli 2022 gelden er nieuwe regels voor de etikettering van EU-bemestingsproducten voor de Europese markt. Deze staan in de bemestingsproducten verordening EU/2010/1009:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02019R1009-20220716>

1.1 CE-markering en ID-nummer

EU-bemestingsproducten zijn te herkennen aan de CE-markering. Deze **moet** ook op het etiket worden aangebracht. De plek van de CE-markering op het etiket is vrij te kiezen.

Als het product gecertificeerd is volgens module D door een certificerende instantie (de aangemelde instantie, *notified body of NoBo*) dan moet **het nummer van de certificerende instantie** ook op het etiket worden vermeld. Bij organo-minerale meststoffen zijn dat bijvoorbeeld producten die CMC 3 Compost of CMC 5 Digestaat bevatten.

1.2 Aanduiding en declaratie Organo-minerale meststof PFC 1B

Voor meststoffen uit PFC 1B is de **aanduiding** “Vaste organo-minerale meststof” of “Vloeibare organo-minerale meststof”.

De aanduiding wordt direct gevolgd door de **declaratie van nutriënten**. Alleen nutriënten die in de vereiste minimale hoeveelheid voor PFC1B aanwezig zijn mogen worden gedeclareerd.

De nutriënten worden gedeclareerd met hun chemische symbolen en gehalten, op de volgende wijze:

- **Primaire nutriënten** worden aangegeven met de **chemische symbolen** in de volgorde N-P-K, waar relevant gevolgd door:
- **Secundaire nutriënten** worden aangegeven met de **chemische symbolen** in de volgorde Ca-Mg-Na-S tussen haakjes.
- Hierna worden de **gehalten** van de gedeclareerde **primaire en secundaire nutriënten** vermeld met 0 of 1 decimaal, waarbij de gehalten van de secundaire nutriënten tussen haakjes staan.
- De gehalten worden gegeven van het nutriënt **in oxidevorm**, dus totaal N, totaal fosfor in de vorm van P₂O₅, totaal kalium als K₂O, en tussen haakjes, de gehalten aan calciumoxide als CaO, magnesiumoxide MgO, natriumoxide Na₂O en zwaveloxide SO₃.
- Eventueel mogen de gehalten in oxidevorm worden gevolgd of vervangen door de gehalten het element zelf (dit is voor Nederland niet gebruikelijk).
- Indien **micronutriënten** in product aanwezig zijn in minimum hoeveelheden (zie tabel) voor PFC 1B moet dit worden gedeclareerd als "*met micronutriënten*" indien de micronutriënten doelbewust zijn toegevoegd, in andere gevallen mag dit worden gedeclareerd. Hiervan worden de **chemische symbolen en het gehalte niet** op deze plek gedeclareerd.

Indien **de meststof ook remmers bevat** (als component) moet bij de nutriëntendeclaratie ook het woord "*nutrificatieremmer*", "*denitrificatieremmer*" of "*ureaseremmer*" worden aangegeven.

1.3 Aangegeven gehalten voor Organo-minerale meststof PFC 1.B

Na de aanduiding en nutriëntendeclaratie moeten vervolgens de gehalten aan nutriënten en andere parameters worden aangegeven. De vormen en oplosbaarheden die aangegeven moeten worden in Organo-minerale meststoffen (PFC1.B) staan hieronder weergegeven.

De primaire en secundaire nutriënten worden met de hieronder aangegeven namen en volgorde gegeven. Bij stikstof, kalium en fosfor hoeven alleen de vormen en oplosbaarheden die aanwezig zijn te worden opgenomen.

De micronutriënten (indien in minimale gehalte aanwezig, zie verderop) worden aangegeven met hun naam en het chemische symbolen, in deze volgorde: boor (B), kobalt (Co), koper (Cu), ijzer (Fe), mangaan (Mn), molybdeen (Mo) en zink (Zn), direct gevolgd door

- de benamingen van hun tegenionen, of
- indien gecheleerd door de tekst "*gecheleerd door [naam of afkorting van chelaat of chelaten]*"
- indien gecomplexeerd, door de tekst "*gecomplexeerd door [naam of afkorting van complexvormer(s)]*".
- indien gecheleerd én gecomplexeerd, door de tekst "*gecheleerd door [naam of afkorting van chela(a)t(en) en gecomplexeerd door [naam of afkorting van complexvormer(s)]*".
- bij chelaten wordt het pH bereik waarbij de chelaten stabiel zijn vermeld;
- gehalten als in de tabel hieronder.

Bijvoorbeeld: 0,01% boor (B), als natriumzout, in water oplosbaar;; 0,020% totaal koper (Cu), gecomplexeerd door HGA, 0,015 % in water oplosbaar ; 0,30% totaal ijzer (Fe) 0,26 % als sulfaat, in water oplosbaar; 0,04 % gecheleerd door EDTA stabiel bij pH tussen x-y.

Gehalten aan nutriënten en parameters (in massa %)

stikstof (N) als:

- totaal stikstof (N);
- minimumhoeveelheid organische stikstof (N org), gevolgd door een beschrijving van de herkomst van het gebruikte organische materiaal; (zie uitleg hieronder)
- stikstof in de vorm van nitraatstikstof;
- stikstof in de vorm van ammoniumstikstof;
- stikstof in de vorm van ureumstikstof;

fosforpentoxide (P₂O₅) als:

- totaal fosforpentoxide (P₂O₅);
- in water oplosbaar fosforpentoxide (P₂O₅);
- in neutraal ammoniumcitraat oplosbaar fosforpentoxide (P₂O₅);
- indien zacht natuurfosfaat aanwezig is, in mierenzuur oplosbaar fosforpentoxide (P₂O₅);

kaliumoxide (K₂O) als:

- totaal kaliumoxide (K₂O);
- in water oplosbaar kaliumoxide (K₂O);

calciumoxide (CaO), magnesiumoxide (MgO), natriumoxide (Na₂O) en zwaveltrioxide (SO₃), uitgedrukt:

- als het in water oplosbare gehalte, indien die nutriënten volledig oplosbaar zijn in water, of
- als het totale gehalte én het in water oplosbare gehalte, indien het oplosbare gehalte aan die nutriënten ten minste een kwart bedraagt van het totale gehalte aan die nutriënten, of
- in andere gevallen, als het totale gehalte;

micronutriënten (met aantal decimalen als bij minimumgehalte) uitgedrukt:

- als het in water oplosbare gehalte, indien die micronutriënten volledig oplosbaar zijn in water, of
- als het totale gehalte én als het in water oplosbare gehalte, indien het oplosbare gehalte aan die micronutriënten ten minste een kwart bedraagt van het totale gehalte aan die micronutriënten, of
- in andere gevallen, als het totale gehalte.

organische koolstof (C_{org}) en/ of organische stof^(*) (waarbij C_{org} = 0,56 × organische stof)

droge stof

remmers:

- nitrificatieremmer: gehalte uitgedrukt als massaprocent totaal stikstof (N) in de vorm van ammoniumstikstof (NH₄⁺) en van ureumstikstof (CH₄N₂O);
- denitrificatieremmer: gehalte uitgedrukt als massaprocent van het nitraatgehalte (NO₃⁻);
- ureaseremmer: gehalte uitgedrukt als massaprocent totaal stikstof (N) in de vorm van ureumstikstof (CH₄N₂O).

() het gehalte organische stof mag naast de C-organisch worden vermeld, of onder de afdeling met vrijwillige/aanvullende informatie.*

Herkomst gebruikte organisch materiaal bij N-org

Bij de gehalten van organische stikstof moet ten minste worden vermeld welk aandeel uit plantaardig en dierlijk materiaal en daarbij het gehalte N afkomstig uit dierlijke mest (vanwege gebruiksnorm dierlijke mest) worden vermeld.

Bijvoorbeeld:

- “X % organische stikstof van dierlijke oorsprong, waarvan Y % uit mest”
(als de organisch stikstof uitsluitend uit de dierlijke grondstoffen komt);
- “X % organische stikstof van plantaardige oorsprong”
(als de organisch stikstof uitsluitend uit de plantaardige grondstoffen komt);;
- X % organische stikstof van dierlijke en plantaardige oorsprong, waarvan Y % uit mest”
(als de organisch stikstof uit een mengsel van dierlijke en plantaardige grondstoffen komt);

Minimale gehalten micronutriënten in Organo-minerale meststoffen

Micronutriënten in organo-minerale meststoffen moeten (indien bewust toegevoegd) of mogen (andere gevallen) pas worden aangegeven als zij in minimale gehalten aanwezig zijn. De minimale gehalten zijn afhankelijk van de vorm (vaste of vloeibare meststoffen) en toepassing (gewassen en grasland of tuinbouw) en worden hieronder gegeven (in massaprocenten van product).

Micronutriënt	Vast (massa %)		Vloeibaar (massa %)
	gewassen & grasland	tuinbouw	
Boor (B)	0,01	0,01	0,01
Kobalt (Co)	0,002	n.v.t.	0,002
IJzer (Fe)	0,5	0,02	0,02
Mangaan (Mn)	0,1	0,01	0,01
Molybdeen (Mo)	0,001	0,001	0,001
Koper (Cu)	0,01	0,002	0,002
Zink (Zn)	0,01	0,002	0,002

Gehalte aan N & P₂O₅ indien boven de 0,5%

Als de gehalten lager van N en P₂O₅ lager zijn dan de minimumwaarden van de PFC voor declaratie dan mogen deze niet worden gedeclareerd en niet bij de gehalten vermeld.

De gehalten aan N en P₂O₅ moeten echter wel altijd op het etiket worden vermeld indien deze meer dan 0,5 massaprocent bedragen. De gehalten N en P₂O₅ kunnen bij onder **aanvullende informatie** worden genoemd, of direct onder de aangegeven gehalten nutriënten, maar hier duidelijk van gescheiden, bijvoorbeeld door een streep tussen de vermeldingen. Hiervoor kan de zin worden gebruikt: “Het product bevat tevens x % N en y% P₂O₅.”

1.4 Vermelding bestanddelen CMC

EU-bemestingsproducten mogen uitsluitend bestanddelen bevatten die zijn opgenomen in een van de Component Material Category, de CMC's. Alle **bestanddelen die meer dan 5%** van het product uitmaken (bij vloeibare producten 5% van het drooggewicht) moeten worden vermeld op het etiket. Daarbij gelden de volgende regels:

- Het daadwerkelijke percentage hoeft niet te worden vermeld.
- De bestanddelen worden vermeld in afnemende volgorde van het drooggewicht.
- Bij chemische stoffen (of een mengsel van chemische stoffen) moet de naam/identificatie volgens de CLP-verordening en het CAS nummer worden vermeld.

- In de natuur voorkomende gedolven stoffen kunnen met hun mineralogische naam worden aangeduid, met -voor zover beschikbaar- het CAS of EG-nummer (bijvoorbeeld: langbeiniet (kaliummagnesiumsulfaat) CAS-nr. 14977-37-8).
- Bij elk bestanddeel wordt aangegeven tot welke CMC het behoort met de hele aanduiding.
- Als een CMC meerdere keren moet worden genoemd mag dat -bij de herhaling- ook met enkel het CMC-nummer.
- Voor de overzichtelijkheid mogen de aanduidingen (namen) van de CMC ook in een voetnoot worden vermeld.
- Bij bemestingsproducten die compost en/of digestaat bevatten, wordt aanbevolen om de bestanddelenlijst aan te vullen met de gebruikte grondstoffen. Bijvoorbeeld: Compost CMC 3 (groencompost); Digestaat CMC 5 (gedroogd digestaat uit energiegewassen en bioafval); Digestaat CMC 5 (vaste fractie van digestaat uit energiegewassen en bioafval van plantaardige oorsprong).

CMC nummer	aanduiding
CMC 1	stoffen en mengsels als primair materiaal
CMC2	planten, delen van planten of plantenextracten
CMC 3	compost
CMC 4	digestaat van verse gewassen
CMC 5	ander digestaat dan digestaat van verse gewassen
CMC 6	bijproducten van de levensmiddelenindustrie
CMC 7	micro-organismen
CMC 8	nutriëntenpolymeren
CMC 9	andere polymeren dan nutriëntenpolymeren
CMC 10*	afgeleide producten in de zin van Verordening (EG) nr. 1069/2009 (*)
CMC 11	bijproducten in de zin van Richtlijn 2008/98/EG(**)

* Verordening (EG) nr. 1069/2009: hiermee wordt verwezen naar de definitie in de dierlijke bijproducten verordening. Er zijn vooralsnog geen bestanddelen opgenomen in CMC 10

** Richtlijn 2008/98/EG: hiermee wordt verwezen naar de definitie in de Kaderrichtlijn afval, in Nederland geïmplementeerd in de Wet Milieubeheer

1.5 Instructies voor gebruik organo-minerale meststof PFC1.B

Bij de instructies voor het beoogde gebruik moeten in ieder geval de doseringen, het tijdschema, de frequentie en de doelplanten worden onderscheiden.

Hierbij mag onderscheid worden gemaakt naar gebruikersgroepen.

Consumptief gebruik (particuliere gebruikers):

Gedetailleerde informatie over dosering per (type) doelplanten:

Doelplanten – dosering- tijdschema- frequentie

Beroepsmatig gebruik (landbouw en openbaar groen):

In ieder geval algemene dosering en of maximum dosering, en een standaardzin met verwijzing naar specifieke informatie. Bijvoorbeeld:

“Neem contact op met (naam producent) of (naam distributeur) voor meer specifieke aanbevelingen (contactgegevens)”.

Voor de Nederlandse markt kan er daarnaast worden verwezen naar de gedetailleerde bemestingsadviezen van de

CBAV (<https://www.handboekbodemenbemesting.nl/nl/handboekbodemenbemesting.htm>) en de CBGV (<https://www.bemestingsadvies.nl/nl/bemestingsadvies.htm>).

Industrieel gebruik (gebruik voor verdere bewerking of gebruik op industriële locatie):

Standaardzin als “dit product is niet bedoeld voor directe toepassing/gebruik zonder verdere bewerking”. Daarnaast mag aanvullend een gebruiksinstructie worden meegegeven voor beroepsmatig of consumptief gebruik.

Daarnaast wordt voorgesteld (niet verplicht) om een zin toe te voegen waarin landbouwers worden opgeroepen om goede bemestingspraktijken te volgen. Bijvoorbeeld:

“Deze productdoseringen zijn aanbevelingen. Wij bevelen de landbouwers aan hun adviseur om advies te vragen om de aanbevelingen aan hun specifieke situatie aan te passen en overbemesting te voorkomen.”,

of

“Landbouwers worden aangemoedigd om verlies van nutriënten te voorkomen en om bij het opstellen van bemestingsplannen rekening te houden met officiële aanbevelingen.”.

Bemestingsproducten met micronutriënten.

Bij anorganische meststoffen die doelbewust toegevoegde micronutriënten bevatten moet deze zin worden opgenomen:

“Alleen te gebruiken in geval van erkende behoefte. De benodigde hoeveelheden niet overschrijden.” Deze zin mag -naar keuze- ook onder de nutriëntengehaltes worden geplaatst.

Producten met nutriënten polymeren uit CMC 9

Bij organo-minerale meststoffen die component bevatten uit CMC 9: Andere polymeren dan nutriëntenpolymeren moet de werkingsperiode worden vermeld. Op het etiket kan dit in een algemene zin worden vermeld, of met een pictogram.

Met daarbij de zin:

“Opnieuw toedienen tijdens de werkingsperiode is niet toegestaan. Neem contact op met [naam fabrikant] of [naam distributeur] voor meer specifieke aanbevelingen. www.website.com”.

Met daarbij de zin:

“Opnieuw toedienen na minder dan 8 weken is niet toegestaan. Neem contact op met het bedrijf of de distributeur van het bedrijf voor meer specifieke aanbevelingen.”

De 'werkingsperiode' is de tijdspanne na gebruik waarin de afgifte van nutriënten wordt gereguleerd of de vochtopnamecapaciteit wordt verhoogd. De **frequentie van toedienen** mag niet korter zijn dan de werkingsperiode.

1.6 Aanbevolen opslagomstandigheden

Informatie over opslagomstandigheden kan onder meer de volgende aspecten bevatten:

- opslagperiode;
- opslagomgeving (open/overdekt/afgesloten; afgedekt; droog enz.);
- opslagtemperatuur/vochtigheid;

- opstapelen;
- incompatibiliteit met andere materialen;
- "Raadpleeg ook de informatie in het veiligheidsinformatieblad (VIB)" (indien verstrekt).

Pictogrammen waarop goede praktijken worden getoond, mogen worden gebruikt zolang ze duidelijk en niet misleidend zijn. Bij het gebruik van pictogrammen is het belangrijk om dubbele etikettering te vermijden met pictogrammen die opgenomen zijn onder Veiligheid en milieu volgens CLP-verordening. Voorbeelden:

1.7 Veiligheid en milieu organo-minerale meststof PFC1.B

Relevante informatie ter beheersing van risico's voor de gezondheid van mensen, dieren of planten, voor de veiligheid of voor het milieu moeten worden opgenomen. Pictogrammen (behalve CLP-gevaarpictogrammen als het product niet is ingedeeld) mogen worden gebruikt zolang ze duidelijk en niet misleidend zijn.

Als de CLP-verordening van toepassing is (chemische stoffen), moet het etiket van het product alle op grond daarvan vastgestelde etiketteringsvoorschriften bevatten, waaronder opslagomstandigheden en risicobeheer (gevaarpictogrammen, signaalwoorden, gevarenaanduidingen en veiligheidsaanbevelingen, unieke formule-identificatie (UFI-code) indien van toepassing, vervoersclassificatiepictogrammen, aanvullende voorschriften voor consumptief gebruik enz.).

Een algemene zin zoals "Om risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu te vermijden, dient u zich aan de aanbevolen instructies voor gebruik van dit bemestingsproduct te houden" kan worden toegevoegd.

Organo-minerale meststoffen die **dierlijke bijproducten, ricine of cacaodoppen** bevatten moeten de volgende vermeldingen op het etiket overnemen:

- Dierlijke bijproducten (in de zin van Verordening (EG) nr. 1069/2009), met uitzondering van mest, "Landbouwhuisdieren mogen niet worden gevoerd, noch rechtstreeks, noch door grazen, met groenvoer afkomstig van land waarop het product is toegepast, tenzij het maaien of grazen plaatsvindt na het verstrijken van een wachttermijn van ten minste 21 dagen."
- Ricine: "Gevaarlijk voor dieren bij inslikken".
- Cacaodoppen (verwerkt of niet-verwerkt): "Giftig voor honden en katten".

Organo-minerale meststoffen met ureum

Bij meststoffen die ureum bevatten moeten de mogelijke gevolgen voor de luchtkwaliteit als gevolg van het vrijkomen van ammoniak bij het gebruik van meststoffen worden vermeld, en moet gebruikers worden verzocht passende maatregelen te nemen om dit te verhelpen.

Bijvoorbeeld:

“Deze meststof bevat ureum, dat ammoniak kan uitstoten en de luchtkwaliteit kan beïnvloeden. Afhankelijk van de lokale omstandigheden moeten passende saneringsmaatregelen worden genomen.”,
of

“Deze meststof bevat ureum, dat ammoniak kan uitstoten en de luchtkwaliteit kan beïnvloeden. Afhankelijk van de lokale omstandigheden moeten passende saneringsmaatregelen worden genomen. De fabrikant van deze meststof heeft reeds saneringsmaatregelen genomen door er een ureaseremmer in te verwerken.”.

Deze zinnen mogen eventueel ook -naar keuze- direct bij de nutriëntendeclaratie worden geplaatst.

1.8 Overige verplichte informatie organo-minerale meststof PFC1.B

Productiedatum

De productiedatum van een organische meststof moet worden vermeld als volgt: DD.MM.JJJJ

Hoeveelheid

De hoeveelheid moet worden aangegeven, uitgedrukt als massa of volume. De eenheden zijn niet vastgelegd, maar de aanbeveling is om dit te beperken tot eenheden uit het SI-stelsel.

Voor vloeibare producten: nettomassa (t, kg of g) en/of volume (m³, l of ml).

Vaste producten: nettomassa (t, kg of g)

Typenummer:

Op de verpakking van EU-bemestingsproducten moet een typenummer, partijnummer dan wel een ander identificatiemiddel zijn aangebracht of, indien een EU-bemestingsproduct onverpakt wordt geleverd, moet de vereiste informatie in een bijgevoegde bijsluiter worden vermeld.

Contactgegevens:

Fabrikant

Naam

Geregistreerde handelsnaam of geregistreerd handelsmerk

Adres: postadres waarop contact opgenomen kan worden

Fabrikanten mogen voor hun naam de woorden *“geproduceerd door”* vermelden, maar dat hoeft niet.

Importeur

Naam

Geregistreerde handelsnaam of geregistreerd handelsmerk

Adres: postadres waarop contact opgenomen kan worden

Importeur of distributeur (niet zijnde de fabrikant)

De woorden *“(her)verpakt door”* + Naam

Geregistreerde handelsnaam of geregistreerd handelsmerk

Adres: postadres waarop contact opgenomen kan worden

Voor verpakkers is het mogelijk om daarnaast de “id-code” toe te voegen die door de nationale autoriteit is verstrekt.

1.9 Aanvullende vrijwillige informatie PFC1.B

Indien het product is toegelaten voor **gebruik in de biologische landbouw** volgens de EU-wetgeving (Uitvoeringsverordening EU 2021/1165) mag dat worden vermeld.

Het gehalte aan **organische stof** in het product mag worden vermeld.

Bestanddelen **die minder dan 5%** van het gewicht uitmaken mogen hier worden vermeld.

Indien het chloor gehalte <30 g Cl per kg droge stof is mag hier worden vermeldt **“Chloorarm”**

Indien het cadmium gehalte lager is dan 20 mg Cd per kg P₂O₅, dan mag hier worden vermeld **‘Laag gehalte aan cadmium’** Hiervoor kan ook een pictogram worden gebruikt.

Andere vrijwillige informatie moet aan de **volgende regels** voldoen:

- misleiden de gebruiker niet, bijvoorbeeld door aan het product eigenschappen toe te schrijven die het niet bezit, of door te suggereren dat het product unieke eigenschappen heeft terwijl soortgelijke producten die ook hebben;
- hebben betrekking op toetsbare factoren;
- bevatten geen claims als "duurzaam" of "milieuvriendelijk", tenzij dergelijke claims verwijzen naar wetgeving, duidelijk omschreven richtsnoeren, normen of regelingen waarmee het EU-bemestingsproduct in overeenstemming is, en
- claimen (door middel van vermeldingen of visuele voorstellingen) niet dat het EU-bemestingsproduct plantziekten voorkomt of behandelt, noch dat het gewassen tegen schadelijke organismen beschermt.

Nationale voorschriften kunnen op vrijwillige basis worden toegevoegd, zolang ze duidelijk zijn voor de gebruiker en los van het etiket van de verordening bemestingsproducten worden aangebracht.

1.10 Voorbeelden etiket

Voorbeelden hoe een etiket van een EU-bemestingsproduct eruit kan zien zijn te vinden in de Leidraad etikettering: *Mededeling van de Commissie over hoe het etiket als bedoeld in bijlage III bij Verordening (EU) 2019/1009 van het Europees Parlement en de Raad eruit dient te zien 2021/C 119/01*:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52021XC0407\(04\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52021XC0407(04))

Versie 1: mei 2022

[Deze handreiking is opgesteld door het NMI in opdracht van Meststoffen Nederland.](#)

Deze instructies zijn met zorg samengesteld maar uiteindelijk blijft de juridische tekst van de Europese Commissie leidend. Meststoffen Nederland of NMI aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of schade van welke aard ook die het directe of indirecte gevolg zijn van het hanteren van deze instructies.

Gebaseerd op VO EU/2019/1009 (geconsolideerde versie mei 2022), Leidraad etikettering EU-bemestingsproducten (2021/C 119/01) en het FAQ document versie 2